

Тренувальні вправи з геометрії для учнів, які закінчили 7 клас.

До всіх задач має бути коротка умова (що дано, що знайти), рисунок, розв'язання з повним обґрунтуванням і відповідь.

Найпростіші геометричні фігури та їх властивості

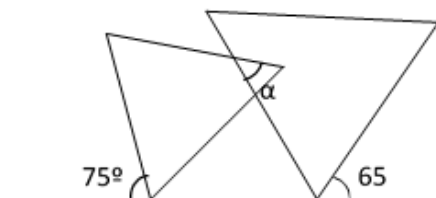
1. Точка D — середина відрізка MK , $MK = 16$ см. На прямій MK знайдіть усі точки Y такі, що $MY + KY + DY = 30$ см.
2. Градусні міри суміжних кутів ABC і CBD відносяться як $5 : 4$. Знайдіть кут між бісектрисами кутів ABC і ABD . Скільки розв'язків має задача?

Трикутники. Сума кутів трикутника.

1. Накресліть трикутник:
  - 1) гострокутний;
  - 2) прямокутний;
  - 3) тупокутний.

Проведіть із кожної вершини трикутника висоту.

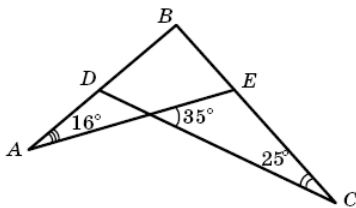
2. На продовженні основи BC рівнобедреного трикутника ABC за точку B позначено точку M таку, що $\angle MBA = 128^\circ$. Знайдіть кут між бічною стороною AC та бісектрисою кута ACB .
3. На медіані BM трикутника ABC позначили точку O так, що $\angle OAC = \angle OCA$. Доведіть, що трикутник ABC — рівнобедрений.
4. Серединний перпендикуляр сторони BC трикутника ABC перетинає його сторону AB у точці D . Знайдіть довжину відрізка AD , якщо $CD = 4$ см, $AB = 7$ см.
5. Точка O — точка перетину серединних перпендикулярів сторін AC і BC трикутника ABC — належить його стороні AB . Доведіть, що:
  - 1) точка O — середина відрізка AB ;
  - 2) $\angle ACB = \angle A + \angle B$.
6. У трикутнику ABC відомо, що $AB = BC$, BD — медіана. Периметр трикутника ABC дорівнює 50 см, а трикутника ABD — 40 см. Знайдіть довжину медіани BD .
7. Доведіть, якщо в трикутнику ABC сторона AB вдвічі більша за сторону AC , то медіана, яка виходить з вершини C , перпендикулярна до бісектриси кута A .
8. У трикутнику ABC $AB = BC$, $AC = 8$ см, точка E лежить на стороні BC , причому $BE = EC$. Відрізок AE ділить трикутник на дві частини, різниця периметрів яких дорівнює 2 см. Знайдіть AB .
9. У трикутнику ABC $\angle C = 90^\circ$, $\angle B = 30^\circ$. Серединний перпендикуляр відрізка AB перетинає його в точці M , а відрізок BC — у точці K . Доведіть, що $MK = \frac{1}{3} BC$.
10. На малюнку зображено два рівносторонні трикутники. Знайдіть величину кута α .

11. Побудуйте прямокутний трикутник за катетом і радіусом вписаного кола.

Паралельні прями. Сума кутів трикутника.

1. Медіана CM трикутника ABC дорівнює половині сторони AB . Доведіть, що трикутник ABC прямокутний.
2. У трикутнику ABC бісектриси кутів A і C перетинаються в точці O . Доведіть, що $\angle AOC = 90^\circ + \frac{1}{2} \angle ABC$.
3. Пряма, яка проходить через вершину A трикутника ABC , перетинає сторону BC в точці M . При цьому $BM = AB$, $\angle BAM = 35^\circ$, $\angle CAM = 15^\circ$. Знайдіть кути трикутника ABC .
4. Доведіть, що бісектриса зовнішнього кута при вершині рівнобедреного трикутника паралельна його основі.
5. Висоти AM і CK трикутника ABC перетинаються в точці H . Доведіть, що $\angle AHC = 180^\circ - \angle ABC$.
6. Бісектриси двох внутрішніх кутів гострокутного трикутника перетинають протилежні сторони під кутами 63° і 81° . Знайти кути трикутника.
7. Бісектриси трикутника ABC перетинаються в точці O . Відомо, що $\angle AOB = 100^\circ$, $\angle BAC = 30^\circ$. Знайдіть $\angle BOC$.
8. Кут між висотою та бісектрисою прямокутного трикутника, проведеними з вершини його прямого кута, дорівнює 12° . Знайдіть гострі кути даного трикутника.
9. В рівнобедреному трикутнику кут при основі дорівнює 15° , а висота, що проведена до бічної сторони, дорівнює 145 см. Знайдіть бічну сторону трикутника.
10. Через точку перетину бісектрис трикутника ABC провели пряму, яка паралельна AB та перетинає сторони AC та BC у точках K та P відповідно. $BP = 5$ см, $AK = 7$ см. Знайти PK .
11. Пряма, паралельна стороні AC трикутника ABC , перетинає його сторони AB і BC у точках M і K відповідно так, що $AM = MK$. Відомо, що $\angle B = 65^\circ$, $\angle C = 45^\circ$. Знайдіть кут KAC .
12. Яка градусна міра кута B , зображеного на малюнку?

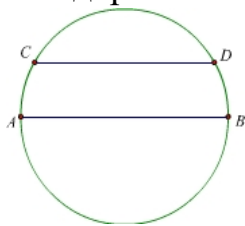

13. Один з кутів прямокутного трикутника дорівнює 60° , а сума гіпотенузи та меншого катета – 27 см. Знайти гіпотенузу трикутника.
14. Периметр рівнобедреного трикутника – 36 см, а сума довжин основи та бічної сторони – 24 см. Знайти бічну сторону.
15. Через вершину B трикутника ABC провели пряму, паралельну його бісектрисі AM . Ця пряма перетинає пряму AC у точці K . Доведіть, що трикутник BAK рівнобедрений.
16. У трикутнику ABC $AB = BC$, кут при вершині на 30° менший за кут при основі, AP – бісектриса, $PK \parallel AB$, PK перетинає сторону AC в точці K . Знайдіть $\angle KPA$.

17. Кут між бісектрисами рівнобедреного трикутника дорівнює 130° . Якими можуть бути кути цього трикутника?
18. Внутрішню точку O трикутника ABC з'єднали з вершинами трикутника. Виявилось, що $\angle AOB = 90^\circ$, $OB = OC$, $\angle ACB = 45^\circ$. Знайти величину кута OAB .
19. На стороні BC трикутника ABC позначили точку K так, що $\angle BAK = 20^\circ$. На відрізку AK позначили точку T так, що $\angle ABT = 90^\circ$. Виявилось, що $AT = 2BK$. Знайдіть $\angle ABC$.
20. У трикутнику ABC проведено бісектрису AK . Центр кола, вписаного в трикутник AKB , збігається із центром кола, описаного навколо трикутника ABC . Знайдіть кути трикутника ABC .
21. Відрізки AM і BK — бісектриси гострих кутів прямокутного трикутника ABC . Із точок M і K на гіпотенузу AB опустили перпендикуляри MP і KT . Знайдіть кут TPC .
22. У трикутнику ABC $\angle C = 90^\circ$, $\angle B = 30^\circ$, відрізок AD — бісектриса трикутника, $CD = 7$ см. Знайдіть довжину катета BC і бісектрису AD .
23. Доведіть (двома способами!), що катет, який лежить проти кута, величина якого дорівнює 30° , дорівнює половині гіпотенузи. (Вказівка. 1 спосіб. Подвоїти катет і одержати рівносторонній трикутник. 2 спосіб. Провести медіану з вершини прямого кута.)
24. Кут між висотою і медіаною, проведеними з вершини прямого кута прямокутного трикутника, в 4 рази менший від одного з гострих кутів. Знайти кути трикутника.
25. Кут між двома висотами гострокутного трикутника ABC дорівнює 60° . Точка перетину висот поділяє одну з них у відношенні $2:1$, рахуючи від вершини трикутника. Доведіть, що, трикутник ABC — рівносторонній.
26. Висота прямокутного трикутника, проведена до гіпотенузи, у 4 рази менша від гіпотенузи. Знайдіть кути трикутника.

Коло і круг

1. Доведіть, що коли через дану точку до кола проведено дві дотичні, то відрізки дотичних, які сполучають дану точку з точками дотику, рівні.
2. У колі проведено хорди AB і BC , кожна з яких дорівнює радіусу кола. Знайдіть кут ABC .
3. Два кола дотикаються внутрішнім чином. Радіус одного з них в 5 разів більший від радіуса іншого, а відстань між їх центрами дорівнює 20 см. Знайти радіуси кіл.
4. В колі провели діаметр AB і паралельну йому хорду CD , так, що відстань між ними дорівнює половині радіуса цього кола (див. рис.). Знайдіть кут CAB .

5. Через точку M проведено дотичні MK і ME до кола із центром в точці O , де K і E — точки дотику, $\angle OMK = 30^\circ$, $MK = 6$ см. Знайдіть довжину хорди KE і довжину відрізка OM .

6. Доведіть, що радіус кола, вписаного в прямокутний трикутник, визначають за формулою:

$$r = \frac{a+b-c}{2}$$
, де r — радіус вписаного кола, a і b — катети, c — гіпотенуза.

7. У рівнобедреному трикутнику ABC відомо, що $AB = BC$, точка O — центр вписаного кола, точки D і E — точки дотику вписаного кола до сторін AC і AB відповідно, $\angle ABC = 48^\circ$. Знайдіть кут DOE .

8. Сума радіусів вписаного і описаного кіл прямокутного трикутника дорівнює одному з катетів. Знайдіть гострі кути трикутника.

9. Хорда перетинає діаметр кола під кутом 30° і ділить його на відрізки завдовжки 4 см і 10 см. Знайдіть відстань від центра кола до цієї хорди.

10. Доведіть, що коли центр кола, описаного навколо трикутника, належить його стороні, то цей трикутник — прямокутний.

11. Коло дотикається до сторони AB трикутника ABC у точці M і дотикається до продовження двох інших сторін. Доведіть, що сума довжин відрізків BC і BM дорівнює половині периметра трикутника ABC .

12. У трикутник ABC вписано коло, яке дотикається до сторони AB у точці M , $BC = a$. Доведіть, що $AM = p - a$, де p — півпериметр трикутника ABC .